

DÉLMAGYARORSZÁG

Szerkesztőség: Deák Ferenc-ú. 2. Telefon 13-33. Kiadóhivatal, kölcsonkönyvtár és jegyiroda: Dugonics-tér 11. Telefon 306. Nyomda: Petőfi Sándor-sugárút 1. szám. Telefonszám 16.34.

Szeged, 1925 június 10, SZERDA

Előfizetési árak: Egy hónapra helyben 40.000 kor., Budapesten és vidéken 45.000 kor. Egyes szám ára hétfőnap 2001 kor., vasár- és ünnepnap 3000 korona. I. évfolyam, 20. szám.

A városok kölcsöne.

Ha a városoknak kölcsönre volt szükségük, maguk nézték utánra. A kormány legfőbb feladata a kölcsön felvételének és felhasználásának mikéntjébe. Ez volt az eljárás a múltban. Most, hogy a városoknak megint szükségük van pénzre — egyik-másiknak elégtelensége van rá — a kormány néz körül a pénzpiacon, a kormány tárgyal s úgy lát, a kormány fog megállapodni a városoknak folyósítandó kölcsön feltételeire nézve. Nem lehet kifogást emelni a kormány ez aktív szerepvállalása ellen, sőt talán örömmel és elégtelenséggel kell fogadni, hogy a kormányok — mert persze nemcsak a mostani kormányról beszélünk — akkor is törődni kezdenek a városokkal, amikor nem egy-egy új intézményért való futtatás rendezéséről, állami célokra való pénzelőlegezésekről, kortescékokat szolgáló ígéretekéről és kinevezésekről van szó.

A rendszert tehát, amely a szó egészen komoly értelmében törődne a városokkal, helyeselnék. Sajnos, nincs azonban bizalmunk hozzá, hogy ebből rendszer épüljön ki. No de az ilyen csőkéység ne rontsa el a kormány kölcsönszerzési akciója felett érzett örömlünket. Még az is, hogy a politikai bizalmatlanságon kívül bizalmatlanok vagyunk a kormány pénzügyi politikájával szemben is. Bizonyos, hogy a kormány valamennyi város részére egy-egy lényegesen tud szerepeltetve kedvező feltételeket kölcsönre, mintha az érintett városok valamennyien külön-külön keresgélnek pénzt után. Még sem szabadna megelégedni arról, hogy egyes városok a kölcsön felvétele tekintetében kivételre kedvező helyzetben vannak és hogy ezek, mert például nagy földbirtokuk van, olcsóbb pénzhez tudnak hozzájutni, mint amennyit esetleg az állam szerez a számottevő ingatlanokkal nem rendelkező városok részére. A kérdésnek ilyen szempontból való megvilágítása és elbírálása bennünket szegedieket különösen érdekel és remélhetőleg figyelembe veszik az illetékesek, amikor majd sor kerül az állami közvetítéssel szerzett kölcsön feltételeinek elbírálására.

A jelen esetben azonban azok a beruházások érdekelnek bennünket, amelyekre a kölcsönt a kormány terve szerint fel kellene használni. Ki kellene építeni a csatornázást, a világiatást és végre kellene hajtani a lakásproblema megoldását célzó építkezéseket. Ez a beruházási program, például Szegeden, természetesen távolról sem teljes. Nálunk ki kellene építeni, hogy mást most ne mondjunk, a vízvezeték is, fel kellene építeni a tanyai vasutat, a vásárcsarnokot és semmi esetre se lenne szabad elszalasztani az új kórházi épület emelésére kínálkozó alkalmat. A beruházási programnak Szegeden 2-3 évtizedes mulja van. A program pontjai ez alatt az idő alatt megmaradtak, változás legföljebb annyiban történt, hogy a régihez új pontok jöttek. A program tehát tagadhatatlanul gazdagodott. A város azonban a városiasság legelsőrendű intézményei tekintetében változatlanul szegény maradt. Kérdés, hogy most, amikor még távolról sem vagyunk túl a világháború és az annak nyomán természetszerűleg támadt forradalmak utóbetegségein, alkalmas finansziális légkör van-e a nemzedékeket érintő és érdeklő beruházások eszközzésére.

Ami Szegedet illeti, meggyőződésünk, hogy hatalmas ingatlanainak segítségével vagy teljesen gyűrhető, vagy a legkisebbre csökkenthető a pénzügyi nehézségeket. A merleg másik serpenyőjét visszabilenthetjük ellenül

nyomják le hatalmas városgazdasági és szociális érdekek. Igenis az volt a jó gazdálkodás, hogy a város a rossz papírpénzt átváltotta értékálló házakra. A rossz papírpénz ujabban sokat javult, de még mindig a legokosabb gazdálkodás és még sokáig az marad, ha a város építkezik, befektet. Azt pedig ne mondja senki, hogy szociális kötelezőségnek eleget tett a város, ha néhány házat épített és ezzel ideig-óráig kenyeret biztosított 10-20 iparosnak és 2-300 munkásnak. Folytatni, sőt nagyobb arányokban kell kifejteni ezt a szociális politikát. Hiszen a városnak nem kerül semmibe, vagy nagyon kevésbe s a hatóság okos városépítési és gazdasági rendszert inaugurálna. Az

említett nagy közmunkák évekre megnyitják a kereseti forrásokat egyes iparos szakmák és a munkások százai számára, aminek jótékony és élénkítő hatása természetesen rövidesen észlelhető lenne az ipar többi ágában és a kereskedelemben, tehát az egyéb szakmáknál foglalkoztatott munkások és alkalmazottak körében is.

Azok a tárgyalások, amelyek a kormány a városok részére szerzendő kölcsönről folytak, ime, így ringatnak illúziókba minket. Még meg sincs a kocsis mi már a bakon ülünk és hájjuk a gyönyörtől telvéket. És kíváncsian várjuk, mi mondani valója lesz a hatóságnak, ha a tárgyalások eredménnyel végződnek és meglesz a kölcsön.

A Népszövetség tanácsa jóváhagyta a Magyarországra vonatkozó bizottsági határozatokat.

Genf, június 9. A Nemzetek Szövetségének Tanácsa ma jóváhagyta a Magyarország és Ausztria ügyében kiküldött tanácsbizottságának határozatait, amelyeknek tartalmát lényegében már a tegnapi közlemény ismertette. A tanácsnak a magyarországi szanálási műveintetésében hozott döntés megállapítja, hogy a szigorúan végrehajtott adózási rendelkezések következtében a magyar államháztartás első zárószámadá a 1925 július 1-én az eredetileg megállapított 100 millió aranykorona deficit helyett tekintélyes fölösleget tüntet fel és hogy az 1926. évi költségvetés ugyancsak egyensúlyban van. A határozat a továbbiakban azt a reményét fejezi ki, hogy Magyarország és a többi érdekelt államoknak a fáradozásával a kereskedelmi szerződések és a ki- és beviteli korlátozások megszüntetése érdekében előrehaladást sikerült elérnie.

A Nemzetek Szövetségének Tanácsa

végül állást foglalt a további tisztviselői létszámcsökkentés és ezzel egyidejűleg a tisztviselői fizetések felemelése mellett és azt óhajtja, hogy a szanálási kölcsön még hátralévő részéből nyújtsanak hittel termelési célokra.

Az első szanálási évnek tapasztalatai már magukba véve alapot nyújtanak azon reményre, hogy a szanálási művet szerencsésen végre lehet hajtani.

Az ausztriai szanálási műveintetésében a Nemzetek Szövetségének Tanácsa az osztrák kérelemnek megfelelően hozzájárult két gazdasági szakértőnek, még pedig Layton angol átlampolgárnak, az Economist című londoni folyóirat igazgatójának és Rist párisi egyetemi tanárának a kiküldetéséhez, hogy végezzék el Ausztria jelenlegi gazdasági viszonyainak pártatlan megvizsgálását. Chamberlain, mint a kérdés előadója, hangsúlyozta, hogy a vizsgálatot pártatlanul és lehetőleg sürgetően kell megfejteni.

Magyarország szanálása.

Genf, június 9. A Nemzetek Szövetségének Tanácsának mai nyilvános ülésén Magyarország szanálásának ügye volt a napirend első pontja.

Scialoja olasz delegátus felolvasta a magyar bizottságban elfogadott határozatokat, majd hozzátette, hogy a márciusi ülésszakban kért felvilágosításokra a magyar bizottságban Bethlen István gróf miniszterelnök és Smith Jeremiás főbiztos kimerítően válaszoltak.

Ezután Comnene román követ emelkedett fel és előadta, hogy Chamberlain és Smith főbiztos kijelentései alapján Románia elfogadja a javaslatokat, hogy ezzel is kimutassa a Nemzetek Szövetsége iránti ragaszkodását.

Veverka csehszlovák követ csatlakozott Scialoja és Comnene kijelentéséhez. A javaslatot a maga teljességében elfogadta.

Zárt ülés volt a nemzetgyűlésen.

Peidl betérjesztette az államfői hatalom gyakorlásának ideiglenes rendezéséről szóló törvény módosítása iránti indítványát.

Budapest, június 9. A nemzetgyűlés mai ülését izenegy óra után néhány perccel nyitotta meg Schöszky Béla elnök. Folytatják a választójogi javaslat általános vitáját.

Strausz István: Valószínű, hogy a választójogi kérdését rövidesen újból kell tárgyalni. Jellemző, hogy az egyik kormánypárti szónok, Besseney Zs. ó, egyenesen megbélyegezte Apponyt. (Ellentmondások a jobboldalon) A belügyminiszter nem hivatott annak a javaslatnak, ezt ő csak magára oktrojálva dolgozta ki. Ráköltöztette ezt a törvény-

A főbiztos ezután tömörképpen vázolta a szanálási eredményeit. Rámutatott az eddigi nagy haladásra, hogy a költségvetést egyensúlyba hozták, az államháztartás deficitje pedig megszűnt. Kifejtette azután, hogy az adózs elérte a legmagasabb határt, a fejenkénti adó 75 aranykorona. Mindezeknél fogva igyekeznek a lakosság terhét csökkenteni. Végül nagy tetszés közben jelentette ki, hogy Magyarország pénzügyi újjáépítése a legjobb uton halad előre.

Báró Korányi Frigyes párisi követ, Magyarország delegátusa a főbiztos előadásának befejeztével köszönetét fejezte ki úgy a tanácsnak, mint a főbiztosnak. Beszédében utalt arra, hogy Magyarország bír nehézségek között, mégis hivatott a Nemzetek Szövetségének tanácsait és javaslatait, jóllehet ez nagy áldozatokba került.

javaslatot Bethlen István gróf miniszterelnök a maga fanatizmusával a belügyminiszterre és az egységes pártokra. Példa van már arra, hogy majdnem az az egész ország elveszett, mert a vezért bálványozták és vakon követték. Mondanom sem kell, hogy Tisza Istvánra gondolok. A választójogi a kormányoknak mindenkör csak játék volt, de elvitázhatalan, hogy szükség van az általános titkos választójogra. A többség csak politikai uralmát akarja konszerválni, pedig bűnhődés nélkül ilyen célokra nem lehet a választójogot kihasz-

ralni. (Zajos helyeslés a baloldalon) Ez a törvényjavaslat jóvá akarja hagyni az elmúlt választások atrocitásait. Teljesen érhetetlen a miniszterelnök magatartása. Kinek akar ezzel kedvezkedni? Ellenzi a javaslatot és nem fogadja el. (Éljenzés a baloldalon)

Györki Imre: Tessék nyíltan bevallani, hogy be akarják vezetni az örökös képviselőiséget.

Meskó Zoltán: Be is lesznek baltzamosztva utána!

Györki Imre: Azelőtt a nemzetiégi veszedelmet festették a falra, mint ördögöt a választójog ellen, most pedig a demagógiára hivatkoznak (s ezen a címen tiltakoznak a választójog általánosságára ellen. Mindenki egyformán hasznos polgára az országnak, aki dolgozik. Nem lehet kiváltságokat adományozni, nem lehet papírosalkotmánnyal kormányozni. Tisztában kell lenni azzal, hogy minél szélesebb alapokra fektetjük az alkotmányt, annál szilárdabb. A javaslatban őszintén és leplezetlenül nyilvánul meg, hogy igenis a legfőbb törekvés a ma u almon lévő osztály hatalmának biztosítása. Ezek után ne a szociáldemokráciát vádolják osztályharcossal és osztályuralmi törekvésekkel. A javaslat indokolása tisztán mutatja az oszályuralmi törekvést. Bizonyítja ezt főleg a nők választójogának indokolása. Ezután a választójogossággal kapcsolatban fölmerült igazságtalanságokról szó. Fölemlíti például Plósz Sándor esetét, aki ellen igazolási eljárást indítottak és ennek alapján Plósz Sándor volt igazságügyminiszter, v. b. t. t., egyetemi tanár nem lett volna választható ugynevezett forradalmi magatartása miatt. Nem lehet ilyen súlyos és ilyen igazságtalan mértékkel mérni, főleg amikor a tulajdonon számos forradalmi főispán és termelőbiztos ül. Nem lehet ilyen igazságtalan rendelkezéseket a választójogosságról törvénybe iktatni. Ezután a képviselői esküvel foglalkozik, amely szerinte szintén a szociáldemokráciák ellen irányul, amint ez a javaslat szövegéből is kitűnik. Ezután a kivételi engedélyek kérdésével foglalkozik, amelyekkel kurzusváltalatokon igyekeztek segíteni. Nem vált be az erőszakos birtokpolitika sem. De nemcsak gazdasági téren, politikai téren is eredménytelen lesz az erőszak politikája. Továbbra is égető lesz a választójogi kérdés, ami nem lesz ad acta téve. A javaslatot nem fogadja el.

Mivel a Ház nem tanácskozásképes, az elnök az ülést felfüggeszti. Szünet után Szabó Imre szólt fel. Szilárd híve az általános titkos szavazásnak s így a javaslatot nem fogadja el.

Utána Nagy Vince beszélt: Kijelentette, hogy ő nem is akart felszólalni, mert ő a passzivitás híve. Szerinte ezen a nemzetgyűlésen úgy sem lehet érdemes munkát végezni és úgy mégis felszólal, ezt csupán választói iránti kötelességből és szeretetből teszi. Szól Daruváry egyik cikkéről, ma' d így folytatja: A mostani időben a választójog volna az, amellyel egy lépéssel közelíthetnénk a demokráciához. A kormány azonban ezt az első lépést is le akarta rónani. Ha a nyugat melett és annak demokráciája mögött lépcsőfokkal lemaradtunk, most van itt az ideje annak, hogy egy nagyot ugorjunk és behozzuk valamit; nem lehet az, hogy a nemzetgyűlés olyan jogokat vindikáljon magának, amellyel megváltoztatja az alkotmányt. Nem különbözik a mostani kormány a régi munkapárttól, mert itt a kizsákdák tagadják meg elveiket. Idézi Hegedűs Loránt egyik cikkét, amelyben azt mondja, hogy ha tudta volna az, hogy megszűntek az antinacionalizmus-rendelet, nem vállalta volna el a pénzügyminiszteri tisztségét, mert az döntötte meg az ő munkáját, hogy kiadták az antinacionalizmus-rendeletet és kineveztek ezzel a gyilkosokkal; ne csak